

Comprendre les incomprensions entre escoles i famílies.

**Serveis Educatius
Vilafranca del Penedès**

Jordi Collet UVIC-UCC
12 de desembre de 2018

Els infants construeixen
durant anys unes **arrels** que,
amb els anys, els permetran
tenir **ales** per volar...

**Jorge Mayet "De mis vivos y
mis muertos"** Saatchi Gallery.
Londres 2015.

Les **arrels** clau són, per aquest ordre: la **família**, **l'escola** i la **comunitat**.

Jorge Mayet “Entre dos aguas”. Saatchi Gallery.
Londres 2015.

Però sovint, **un actor per a l'altre**, som
quelcom semblant a...

Precisament en un moment en que **educar és una tasca més complexa que mai**, les tres arrels més importants per als infants i joves, **E-F-C sovint no ens comprenem...**

O fins i tot, a vegades **desconfiem** els uns dels altres i ens veiem mútuament com a **problema...**

Davant d'aquesta realitat, els objectius de la xerrada són:

- a) Eines per comprendre (il·luminar) les incomprendions mútues i canviar la *mirada dels docents sobre les famílies*. Aportar una mirada diferent sobre les dificultats, les complexitats de les relacions entre docents i famílies.**
- b) Explicar actuacions positives de vincle E-F (i comunitat) que poden inspirar-nos**

**a) Eines per a comprendre les
incomprensions entre docents i
famílies**

“La cultura académico-escolar o gramática de la escolaridad, se ha configurado en el tiempo, hasta fechas recientes, al margen del establecimiento de relaciones institucionalizadas entre la escuela, las familias y la comunidad” (Tyack i Tobin)

També avui les relacions entre E-F segueixen essent complexes–incomprensions

És lògic coneixent la història de l'escola...

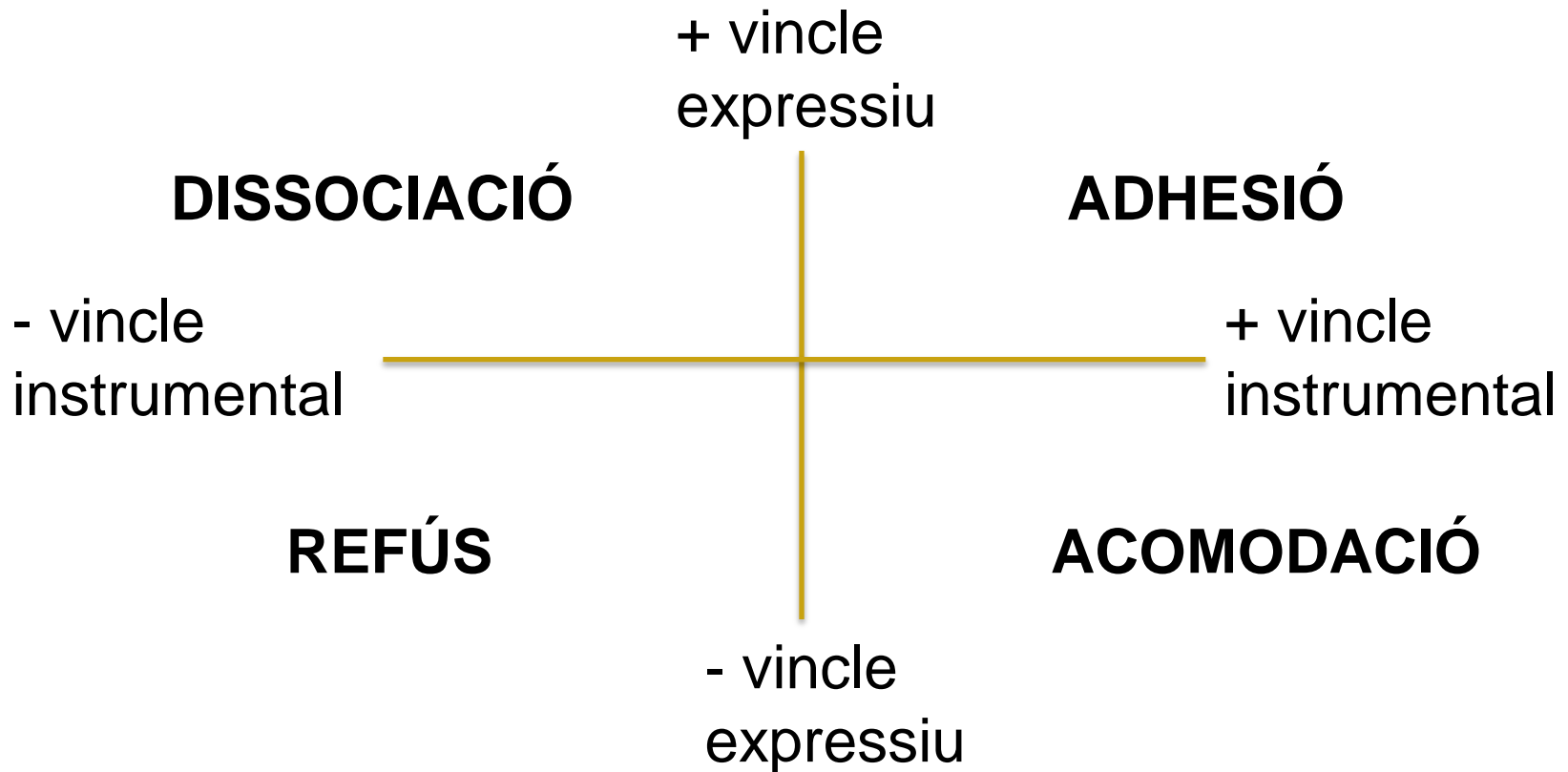

Llunyanies
Incomprensions
Desconfiances
Etc.

De què estan fetes?

*Eines conceptuals per comprendre les
incomprensions mútues*

a) **Mirades de les famílies – infants i joves cap a l'escola o Institut en funció de classe social/capital cultural (Bernstein 1990)**

B) Bernard Lahire (1995): **xoc cultural entre famílies, infants i joves i escola/INS.**

Incomprensió escolar d'allò familiar: especialment famílies immigrants i classes populars

*«**El mite de la dimissió parental** el construeixen els docents quan dedueixen pels comportaments i resultats escolars que alguns pares/mares no s'ocupen dels seus fills. Sovint no se'ls veu (entrevistes, reunions). I d'aquesta «**Invisibilitat**» se'n dedueix una indiferència cap allò escolar que no correspon a la realitat"*

B) Bernard Lahire: **xoc cultural entre famílies, infants i joves i escola/INS**

Els i les docents no som conscients que “**allò escolar**” i **els nostres judicis escolars parteixen d’un “lloc social”**. Alguns infants i famílies no coneixen la llengua de l’escola/INS, costums, mecanismes informals, funcionament...

**Davant Incomprensió - Llunyania:
NOSALTRES hem de construir PONTS entre docents i famílies.**

D²: Atenció a les diversitats + atenció a les desigualtats

Aquesta incomprensió, llunyania i no sentit que és l'escola per a molts infants/famílies, és la causa que genera, en el dia a dia escolar:

- **Desafecció** escolar
- Avorriment, poca atenció, poques aspiracions, **expectatives baixes seves, familiars i dels docents**, dificultats amb continguts, etc.
- Judicis escolars negatius que es “confirmen” (“**profecia auto-acomplerta**”).

Com ho entenem els professionals: a) **falta interès infant/adolescent**; b) **dèficit familiar**; c) **diversitat és un problema**

Fracàs escolar. A major desafecció escolar, pitjors resultats. Que confirmen la **profecia** (auto-acomplerta) i els judicis escolars.

- **Identitat** del propi alumne/a vinculat al “fracàs”.
Allò escolar no té sentit o el perd definitivament (trencament) (“La classe” L. Cantet).
- **Desafecció escolar:** És fàcil que la seva **experiència escolar** els confirmi cada dia que no “tenen” ni “són” res que el sistema educatiu formal “valori” o reconegui.

C) Annette Lareau (2003)

Xoc entre els objectius i maneres d'educar de classes populars – immigrades vs mitjanes – escola

Ens hem d'entendre perquè tots volem el mateix docents i progenitors ?

Tothom entén el mateix per “el bé” de l'infant/jove”?

Dimensiones	Crecimiento cultivado	Crecimiento natural
Elementos clave	Los progenitores promueven y evalúan activamente los talentos, las opiniones y las habilidades de sus hijos/as	Los progenitores dan a los niños los cuidados que les permiten crecer
Organización de la vida cotidiana	Los niños realizan diversas actividades de ocio orquestadas por los adultos	Pasan el rato, especialmente con los familiares
Usos del lenguaje	<ul style="list-style-type: none"> - Razonamiento/directrices - Cuestionamiento de los niños a las afirmaciones de los adultos - Muchas negociaciones entre progenitores y niños 	<ul style="list-style-type: none"> - Directrices - Pocos cuestionamientos-desafíos a los adultos por parte de los niños - Habitual aceptación de las directrices adultas por parte de los niños
Relaciones con instituciones (ej. escuela)	<ul style="list-style-type: none"> - Criticas. Intervenciones en nombre de los niños - Entrenamiento de los niños para que tomen ese rol (de relaciones críticas) 	<ul style="list-style-type: none"> - Dependencia de las instituciones - Vivencia de carecer de poderes - frustración - Conflicto entre las prácticas de crianza de casa y de la escuela
Consecuencias	Emergente sentido de "derecho" por parte de los niños	Emergente sentido de limitación por parte de los niños

d) Xavier Bonal (Apropiacions escolars. 2003)

“Lo importante no es que los padres crean en la escuela, sino que realmente la sientan como algo suyo, un espacio perteneciente al “nosotros” colectivo”.

“Ante padres que sienten la escuela como suya, hay padres que sienten hacia la escuela y los maestros un respeto distante, casi jerárquico. Ven la escuela como una entidad que les es ajena; (...) la reificación de la escuela y del sistema escolar es el verdadero origen del fracaso escolar, no las actitudes de pasotismo o de confrontación de los padres hacia la escuela”.

e) Tres models de vincle Escoles – famílies (Cunningham i Davis 1988)

- **Expert**
- **Transplantament**
- **Vincle – empoderament – projecte compartit entre iguals**

Així doncs ... **Per a moltes infants, adolescents i famílies, l'escola i l'institut són molt "estranyes"**: llenguatge, què s'espera dels menors, continguts, forma de tractar els infants etc.

Algunes escoles/INS tenen **pocs ponts** amb **TOTES** les diverses famílies. Són un castell amb pocs ponts abaixats... Escola monestir més que no pas escola aeroport...

Com podem construir més i millors ponts?

1. **Adaptació P3 AMB famílies**
2. Canviar **entrades i sortides** (dins aula – trobada informal de 8.50 – 9.10)
3. **Classes AMB les famílies.** Famílies dins l'aula de manera habitual – grups heterogenis
4. Revisar i qüestionar els **deures i vacances (summer gap). Més desigualtat?**
5. Millorar **entrevistes i reunions.** Una entrevista més a l'any només per **coneixença. Canviar expectatives** i entendre **famílies=recursos**
6. **Visita a l'aula AMB famílies** per veure la (molta i bona feina) feta

7. **Avaluació per part de les famílies de l'escola:** instal·lacions, dinàmica, professorat, el seu rol...
Com a eina de coneixement i millora.
8. **“Famílies o mares enllaç”** per als col·lectius amb més dificultats de comunicació
9. **Reconèixer i valorar escolarment allò que són i allò que fan els infants/adolescents/famílies més allunyades** (història, música, llengua, hort...). No mirada del “dèficit” o “problema”
10. **Projectes conjunts docents – famílies - comunitat:** hort, formació, comissions mixtes, portes obertes...

- 11. Avançar cap a actuacions escola – famílies – entorn.** Ja que l'èxit educatiu sabem que és un fenomen comunitari. **Rol clau de l'ajuntament i la comunitat (0-18).**
- 12. Implicar ajuntament, entitats, clubs esportius, centres religiosos, equipaments municipals, art, música, llengües, TIC, etc.**
Noves – velles desigualtats
- 13. Formació per a les famílies A l'escola:** català, TIC, llengües maternes...
- 14. Democratitzar l'escola:** alumnes i pares/mares delegats, plens de delegats, assemblea, etc.

-
- 15. Rol de les AMPES = PONT** entre docents/direccions i TOTES les famílies.
 - 16. Contactes informals amb totes les famílies, no només les semblants a nosaltres.**
 - 17. Esforç per incloure totes les diversitats de famílies:** llengua, classe social, estil parental..
 - 18. Promoure “L’Escola ens explica...”:** tallers per tal que l’escola exposi i comparteixi les seves innovacions, pràctiques, etc.

Altres

c) Conclusions

- **Comprendre i no jutjar les famílies i els infants** (més allunyats). Posar-nos al SEU lloc
- **Generar quantitat i qualitat de vincles-ponts amb totes les famílies**, especialment les més allunyades de la cultura escolar. Clau per l'**èxit acadèmic global**.
- L'escola – institut i els seus professionals **tenen en les famílies la solució** a moltes de les actuals complexitats educatives (de tancar a obrir)

- **Canviar la mirada i les pràctiques: mirar amb respecte i amor les famílies + treballar AMB les famílies i la comunitat com a camí per a l'equitat educativa.**
- **Construir diversos PONTS per a les diverses famílies i la comunitat.**
- **AMB les famílies i la comunitat es pot construir una millor escola i un millor institut per i AMB tots els infants i adolescents, i mestres – professors/res.**

Materials de recerca:

Document de treball FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Millors vincles, millors resultats?

La relació entre docents i famílies per a l'èxit acadèmic de tot l'alumnat

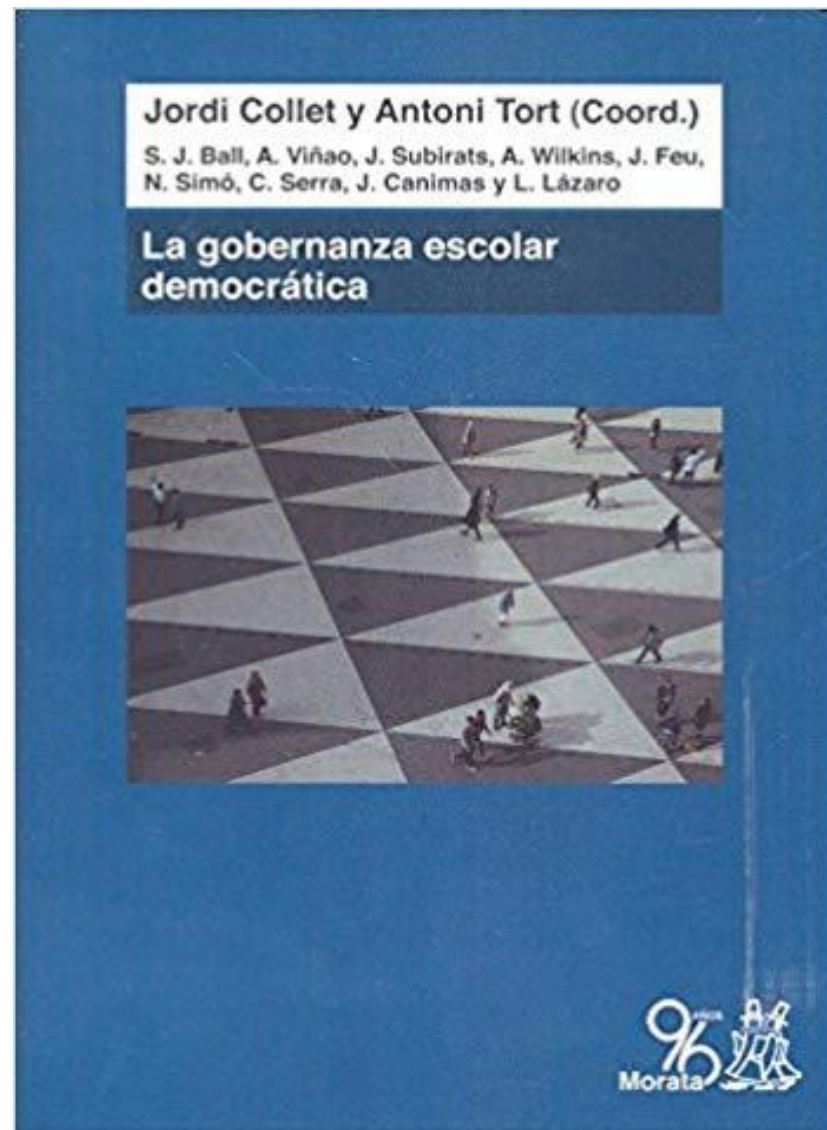
Resultats, aprenentatges i propostes de la investigació-acció «Escoles, famílies i èxit acadèmic»

Mar Beneyto, Xavier Besalú, Josep Castiello, Jordi Collet, Núria Falip, Jordi Feu, Albert Quintana i Antoni Tort

OCTUBRE 2014

www.fbofill.cat

Moltes gràcies!

Jordi.collet@uvic.cat

<https://universityofvic.academia.edu/ColletSabéJordi>